

СТ А Н О В И Щ Е

От: *Доцент доктор на науките Цвета Тодорова Маркова;*
Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“
9.1 Национална сигурност и и 3.6 Право

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по 05.11.01 „Социология“ на редовен докторант Трифон Стоянов Трифонов в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Трифон Стоянов Трифонов*
Тема на дисертационния труд: *„Корупция при обществени поръчки“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №557/23.03.2026 на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра Икономическа социология/Общикономически факултет* на УНСС по професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата, *научна специалност „Социология“* съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №557/23.02.2026 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 02.04.2019 г. -02.04.2023 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем от 171 страници и включва списък на използвани съкращения, увод, изложение в три глави, заключение, три приложения и използвана литература. съдържанието на главите е разпределено в отделни параграфи. Библиографията включва 57 източника на български език и 99 на английски език.

Актуалността на темата се определя от обстоятелството, че обществените поръчки са ключов механизъм за разходване на публични

средства. Съществена част от публичните средства се разпределя чрез процедури за обществени поръчки, което създава предпоставки за злоупотреби, непрозрачни практики и корупция. Изследването показва, че около една трета от общите публични разходи по света отиват за обществени поръчки, което възлиза на приблизително 10 трилиона долара годишно.

Обект на изследването е корупцията при обществените поръчки.

Предмет на изследването са формите и механизмите, ефективността и мерките на корупционни практики в процесите по възлагане и изпълнение на обществени поръчки в България. Изследването е ограничено до обществените поръчки в Република България. Уредбата на ниво Европейски съюз е разгледана само до колкото нашата държава е член на съюза.

Целта на дисертационния труд е да се анализират формите и механизмите на корупция при обществените поръчки в Република България, както и да се анализират действащи мерки и институционални механизми за тяхното предотвратяване и контрол, с оглед формулиране на изводи и препоръки за повишаване на прозрачността и отчетността в системата на обществените поръчки.

Тезата на дисертационния труд е следната: корупцията при обществените поръчки в България представлява системен и устойчив проблем, обусловен от институционални слабости, ограничена прозрачност и неефективен контрол, като съществуващите политики и мерки за противодействие не постигат в достатъчна степен своето предназначение.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Постигнати изцяло са задачи на дисертационния труд: да се разгледа понятието „корупция“ и да се предложи авторска дефиниция за целите на дисертационния труд; да се очертаят социологически теории и подходи, релевантни при проучване на корупцията при обществени поръчки; да се анализира нормативната уредба и основните етапи при обществените поръчки в България; да се проведе авторско емпирично изследване сред експерти, работещи по различни аспекти на изследвания проблем; да се

идентифицират основни форми на корупционни практики при обществени поръчки; да се формулират препоръки за подобряване на политиките и мерките за противодействие на корупцията при обществени поръчки.

Хипотезите на изследването са: корупционните практики при обществените поръчки в България са системен проблем, съпътстващ всички етапи на поръчките; корупцията при обществените поръчки има важен принос за развитие и поддържане на завладяната държава; съществуващите мерки и политики за противодействие на явлението създават формални предпоставки за прозрачност, но тяхното прилагане е недостатъчно ефективно поради институционални и контролни слабости; разработването на политики, основани на знание, имат потенциал да ограничат значителна част от корупцията при обществени поръчки – засилването на контрола, дигитализацията на процедурите и повишаването на обществената отчетност биха допринесли за намаляване на корупционните рискове в обществените поръчки.

Изследователски методи: В дисертационния труд е използван интердисциплинарен подход за изследване. Той обхваща инструменти от няколко научни области, но основно от социологическата и правната наука. Използвани са анализ на документи, сравнителен анализ и тематичен анализ на емпирична информация, набрана с дълбочинни интервюта.

Проучени са свързани с темата публикации, статистическа информация, нормативни актове. За анализ на формите на проява на корупция при обществени поръчки в България се провежда авторско емпирично изследване, при което първичната информация е набрана с дълбочинни интервюта, проведени с експерти, работещи в сферата на обществените поръчки и противодействие на корупцията.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертационното изследване съдържа следните основни научни и научно-приложни приноси:

1. Дисертацията допринася за теоретичното разбиране на корупцията при обществените поръчки като институционализирана социална практика, а не като индивидуално отклонение или изключение от нормативния ред.

2. Предложено е разграничение между формалната нормативна рамка на обществените поръчки и неформалните институционализирани практики, които функционират паралелно на нея. Това разграничение позволява по-прецизен анализ на корупционните механизми и показва как легални процедури могат да бъдат използвани за постигане на нелегитимни резултати.

3. Изследването демонстрира приложимостта на социологическа интерпретация към сфера, която традиционно се изследва чрез правни или икономически подходи. Комбинацията от анализ на нормативни документи, емпирични данни и интерпретация на идентифицирани практики на нарушения позволява разкриване на скритите механизми на възпроизводство на корупцията.

4. Дисертацията аргументира тезата, че обществените поръчки функционират като ключов инструмент за преразпределение на публични ресурси в условията на завладяна държава, като чрез тях се осъществява трайно обвързване между политическа власт и частни икономически интереси. По този начин допринася за по-дълбоко разбиране на ролята на обществените поръчки в механизмите на институционално завладяване.

5. Формулирани са насоки за антикорупционни мерки, които надхвърлят формалния контрол и санкциониране и акцентират върху конкретни препоръки за повишаване на институционалната отчетност и

промяна на социално споделени ценности и практики. Тези насоки могат да бъдат използвани при разработване на политики за реформа в сферата на обществените поръчки.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът има три публикации във връзка с дисертацията, както следва: през 2023, Антикорупционно законодателство в България: промени и перспективи. В: Докторантски четения. Девета есенна академия на катедра „Публична администрация“. София: Издателски комплекс – УНСС. ISBN: 978-619-232-726-2; през 2025, Корупцията в България и развитие на законодателството за борба с нея. В: Икономика, общество и човешки ресурси в предизвикателства на времето. София: Академично издателство – УНСС. ISSN: 2815-4851 и пак през 2025, Корупция при обществени поръчки. В: Докторантски четения. София: Академично издателство – УНСС. ISBN: 978-619-232-965-5.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява в пълна степен съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към докторанта най-добронамерено биха могли да бъдат направени някои препоръки. Освен традиционната препоръка към автора да продължи да изследва проблемите свързани с неговите професионални интереси, препоръчвам на кандидата да търси възможности за публикуване на неговите трудове в специализирани списания с импакт фактор отчитайки, че проблемите с тероризма са не само от национално значение, но и от европейско и световно значение. Популяризиране на публикации, които имат своите научни достойнства и на чужд език. Препоръчвам на докторанта да разшири субектите по изследваните проблеми.

8. Заключение

Давам категорична положителна оценка на докторанта и с лично ми убеждение ще гласувам за присъждане на ОНС „доктор“.

15.03.2026 г.
Гр. София

Подпис:

OPINION

From: Associate Professor, Doctor of Sciences Tsveta Todorova Markova;

Veliko Tarnovo University “St. St. Cyril and Methodius”

Department 9.1 National Security and 3.6 Law

Regarding: doctoral dissertation for awarding the educational and scientific degree “Doctor” in 05.11.01 “Sociology” to full-time doctoral candidate Trifon Stoyanov Trifonov at the University of National and World Economy (UNWE).

Author of the dissertation: Trifon Stoyanov Trifonov

Title of the dissertation: “Corruption in Public Procurement”

Basis for submitting this opinion: participation as a member of the scientific jury for the defense of the dissertation pursuant to Rector’s Order No. 557/23.03.2026 of UNWE.

Information about the doctoral candidate

The doctoral candidate was enrolled in a doctoral program at the Department of Economic Sociology / Faculty of Economics at UNWE in the professional field 3.1 Sociology, Anthropology and Cultural Studies, scientific specialty “Sociology” pursuant to the Order of the Deputy Rector for R&D at UNWE No. 557/23.02.2026. The training was carried out in a part-time (extramural) form during the period 02.04.2019 – 02.04.2023.

General description of the submitted dissertation

The dissertation comprises 171 pages and includes a list of abbreviations used, an introduction, presentation in three chapters, a conclusion, three appendices, and references. The content of the chapters is organized into separate paragraphs. The bibliography includes 57 sources in Bulgarian and 99 in English.

The topicality of the subject is determined by the fact that public procurement is a key mechanism for spending public funds. A substantial part of public funds is allocated through public procurement procedures, which creates prerequisites for abuse, non-transparent practices, and corruption. The research shows that about one-third of total public expenditure worldwide goes to public procurement, amounting to approximately 10 trillion dollars annually.

The object of the study is corruption in public procurement.

The subject of the study is the forms and mechanisms, effectiveness and measures of corrupt practices in the processes of awarding and executing public procurement in Bulgaria. The study is limited to public procurement in the Republic of Bulgaria. The regulatory framework at the European Union level is considered only insofar as our country is a member of the Union.

The aim of the dissertation is to analyze the forms and mechanisms of corruption in public procurement in the Republic of Bulgaria, as well as to analyze existing measures and institutional mechanisms for their prevention and control, with a view to formulating conclusions and recommendations to increase transparency and accountability in the public procurement system.

The thesis of the dissertation is as follows: corruption in public procurement in Bulgaria represents a systemic and persistent problem, caused by institutional weaknesses, limited transparency and ineffective control, while existing policies and countermeasures do not sufficiently achieve their intended

effect.

Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

The dissertation's tasks have been fully achieved: to consider the concept of "corruption" and propose an original definition for the purposes of the dissertation; to outline sociological theories and approaches relevant to the study of corruption in public procurement; to analyze the regulatory framework and the main stages of public procurement in Bulgaria; to conduct an original empirical study among experts working on different aspects of the researched problem; to identify the main forms of corrupt practices in public procurement; and to formulate recommendations for improving policies and measures to combat corruption in public procurement.

The research hypotheses are: corrupt practices in public procurement in Bulgaria are a systemic problem accompanying all stages of procurements; corruption in public procurement significantly contributes to the development and maintenance of a captured state; existing measures and policies to counter the phenomenon create formal prerequisites for transparency, but their implementation is insufficiently effective due to institutional and control weaknesses; the development of evidence-based policies has the potential to limit a significant portion of corruption in public procurement — strengthening control, digitizing procedures and increasing public accountability would contribute to reducing corruption risks in public procurement.

Research methods: The dissertation uses an interdisciplinary approach. It covers tools from several scientific fields, primarily sociology and legal studies. Document analysis, comparative analysis and thematic analysis of empirical information gathered through in-depth interviews were used.

Related publications, statistical information and legislative acts were

reviewed. For the analysis of forms of corruption in public procurement in Bulgaria, an original empirical study was conducted, with primary information collected via in-depth interviews held with experts working in the field of public procurement and anti-corruption.

Evaluation of scientific and applied scientific contributions

The dissertation research contains the following main scientific and applied contributions:

The dissertation contributes to the theoretical understanding of corruption in public procurement as an institutionalized social practice, rather than as an individual deviation or exception from the regulatory order.

A distinction is proposed between the formal regulatory framework of public procurement and the informal institutionalized practices that operate in parallel to it. This distinction allows a more precise analysis of corrupt mechanisms and shows how legal procedures can be used to achieve illegitimate outcomes.

The study demonstrates the applicability of a sociological interpretation to a field traditionally examined through legal or economic approaches. The combination of analysis of regulatory documents, empirical data and interpretation of identified violation practices enables the uncovering of hidden mechanisms of corruption reproduction.

The dissertation argues that public procurement functions as a key instrument for the redistribution of public resources in conditions of a captured

state, through which a lasting linkage between political power and private economic interests is realized. In this way, it contributes to a deeper understanding of the role of public procurement in the mechanisms of institutional capture.

Guidelines for anti-corruption measures are formulated that go beyond formal control and sanctioning and emphasize specific recommendations to increase institutional accountability and change socially shared values and practices. These guidelines can be used in the development of reform policies in the field of public procurement.

Evaluation of publications related to the dissertation

The doctoral candidate has three publications related to the dissertation, as follows: in 2023, “Anti-corruption Legislation in Bulgaria: Changes and Perspectives.” In: Doctoral Readings. Ninth Autumn Academy of the Department of Public Administration. Sofia: Publishing Complex – UNWE. ISBN: 978-619-232-726-2; in 2025, “Corruption in Bulgaria and the Development of Legislation to Combat It.” In: Economy, Society and Human Resources in the Challenges of Our Time. Sofia: Academic Publishing House – UNWE. ISSN: 2815-4851; and also in 2025, “Corruption in Public Procurement.” In: Doctoral Readings. Sofia: Academic Publishing House – UNWE. ISBN: 978-619-232-965-5.

Evaluation of the abstract

The abstract fully reflects the content of the dissertation.

Critical remarks, recommendations and questions

Some constructive recommendations may be made to the doctoral candidate. Beyond the standard recommendation to continue researching issues related to his professional interests, I recommend that the candidate seek opportunities to publish his works in specialized journals with an impact factor, bearing in mind that the issues studied are not only of national importance but also of European and global significance. Promote publications that have scientific merit also in a foreign language. I recommend that the candidate broaden the subjects (stakeholders) studied on the researched problems.

Conclusion

I give a categorical positive evaluation of the doctoral candidate and, in my personal conviction, I will vote in favor of awarding the scientific degree “Doctor.”

03/15/2026

Signature:

Sofia, Bulgaria